

טיעות חוק שירות ביטחון (תיקו מס' 27) (העלאת גיל הפטור - חרבות ברזל - הארכת הוראת השעה) התשפ"ד-2024 - הסמכת ועדת השרים לענייני חקיקה

הצעת החלטה

מחליטים :

1. לאשר עקרונית את טיעות חוק שירות ביטחון (תיקו מס' 27) (העלאת גיל הפטור- חרבות ברזל – הארכת הוראת השעה) התשפ"ד-2024, המצ"ב.
2. להסמיך את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר על דעת הממשלה את נוסחה הסופי של הצעת החוק.
3. בהתאם לסעיף 81(א) לתקנון הכנסת, לבקש מועדת הכנסת לפטור מתוקופת הנחוצה של הצעת החוק.
4. בהתאם לסעיף 88(ב) לתקנון הכנסת, לבקש מועדת הכנסת להתיר את הקראיה והשנייה בהצעת החוק ביום הנחוצה על שולחן הכנסת.

דברי הסבר

ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) הוצאה מתקפה מושלבת מרצועת עזה שכלה ירי טילים מרוחב העוטף ועד גוש דן וכן חידرت מחלבים ליישובי העוטף ושדרות. בעקבות מתקפת הטrror הרצנית החליטה ועדת השירותים לענייני ביטחון לאומי על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות, בהתאם לסעיף 40 לחוק יסוד: הממשלה. שר הביטחון הכריז על מצב מיוחד בעורף מכוח סמכותו לפי סעיף 9(ג) לחוק ההתגוננות האזרחיית, התשי"א-1951, ההכרזה אושרה על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת מכוח סמכותה לפי סעיף 9(א)(5) לחוק, וההכרזה מוארצת מזמן על ידי הממשלה, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, וכעת היא בתוקף עד יום י"ד בסיוון התשפ"ד (20 ביוני 2024) בשתיים ובישובים המפורטים בהודעה על ההכרזה (ראוilkוט הפרטומים 12446 התשפ"ד, עמ' 8382). כמו כן, צבא הגנה לישראל (להלן – צה"ל) הכריז על מצב כוננות מלחמה, והוחלט על גiros מילואים נרחב בנסיבות חרומות, לפי סעיף 8 לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008.

סעיף 36א לחוק שירות ביטחון [נוסח מושלב], התשמ"ו-1986 (להלן – חוק שירות ביטחון) קובע כי יוצא צבא שאינו קצין ושמלאו לו 40 שנים יהיה פטור מחובות שירות ביטחון, בתום השנה הקלנדרית שבה הגיעו לגיל האמור, ויצא צבא שהוא קצין ושמלאו לו 45 שנים יהיה פטור מחובות שירות ביטחון, בתום השנה הקלנדרית שבה הגיעו לגיל האמור. כמו כן, קובע הטעיף האמור כי שר הביטחון, רשאי לקבוע בצו, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, מקצועות או תפקידים שיוצאו צבא הנמינה עםם יהיה זכאי לפטור מחובות שירות ביטחון רק אם מלאו לו 49 שנים, בתום השנה הקלנדרית שבה הגיעו לגיל האמור.

צו שירות ביטחון (קביעת מקצועות ותפקידים לעניין פטור משירות ביטחון מחמת גיל) (הוראת שעה), התשפ"א – 2021 קובע 28 מקצועות ותפקידים אשר יש צורך שהמשרתים בהם יהיו זכאים לפטור מחמת גיל לאחר הגיעם לגיל 40 או 45, בין השאר בשל יהודיות ההכשרה בהם ומשמעותם הייחודית לכשירותו של הצבא. כך, כוללים בצו מקצועות מתחום הרפואה, מקצועות המהווים חלק אינטגרלי מצוותי האויר בצה"ל, מכונאים, טכנאים וכיוצא בהם.

לנוכח גiros החירות ותרומות המשמעותית של משרתי המילואים למאכzi הלחימה,cdc להימנע מגיעה בכשירות המבצעית וב יכולת הלחימה של צה"ל שתיגרם עם שרורות משירות של אף משרתים בהגיעם לגיל הפטור הקבוע בחוק שירות ביטחון, ביום ט"ז בטבת התשפ"ד (28 בדצמבר 2023) נחקק חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 25 – הוראת שעה – חבות ברזל) (העלאת גיל הפטור לשירות מילואים), התשפ"ד-2023 (להלן – תיקון מס' 25), אשר קבע כהוראת שעה, עד יום כי באדר א' התשפ"ד (29 בפברואר 2024), העלה בשנה של הגיל שבו יינתן פטור מחמת גיל בכל קטגוריות הגילים הנקבעים בסעיף 36א לחוק שירות ביטחון. כך, יוצא צבא שאינו קצין יהיה זכאי לפטור מחמת גיל בהגיעו לגיל 41 שנים, ולא 40 שנים, ויוצא צבא קצין יהיה זכאי לפטור מחמת גיל בהגיעו לגיל 46 שנים ולא 45 שנים. נוסף על כך, יוצאי צבא המשרתים במקצועות או בתפקידים מסוימים, אותם קבע שר הביטחון בצו ייעודי, בהתאם לסעיף 36א(ג), יהיו פטורים מחובות שירות ביטחון רק כשמי לאו להם 50 שנים ולא 49 שנים. עוד נקבע כהוראת שעה, כי יראו יותר צבא כדי שמלאו לו ארבעים ואחת שנים, ארבעים ושש שנים או חמישים שנים, לפי העניין, ב-29 בפברואר בשנה הקלנדרית שבה הגיעו לגיל האמור.

בשל הימשכotta של הלחימה והצורך הצבאי שנוצר בעינו, אושרה ביום יי"ט בשבט התשפ"ד (29 בינואר 2024) בקריאה ראשונה הצעת חוק שנועדה להאריך את תיקון מס' 25 עד סוף שנת 2024. לאחר מכן, הועברת ההצעה לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת לצורך הכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלישיית. במהלך הדיונים שהתקיימו בוועדה, התעוררה, בין השאר, שאלת קיומם של אמצעים חלופיים להגדלת סדר הכוחות הצבאי וההצעה הצעה לנוסח מתוקן, שנועד לתת מענה לחלק מהקשהים שעלו בדיונים בעניין סוגיות הנטול על משרתי המילואים מחד גיסא, ולצורך המבצעי הדוחף שהזגג על ידי גורמי צה"ל מאידך גיסא.

הশינויים העיקריים שנכללו בנוסח המתוקן הם כי הסדר העלאת גיל הפטור משירות מילואים יumed בתקופה למשך 4 חודשים נוספים בלבד – עד יום כ"ד בסיוון התשפ"ד (30 ביוני 2024) (להלן – הוראת השעה); כי ההסדר האמור יחול רק בעניין חיילים המשרתים בתפקידים במערך הלוחם (למעט בנסיבות חריגות); וכי חיילי מילואים שייבצעו שירות בהתאם להסדר זה יהיו זכאים לתגמול מיוחד. כן נקבעה חובת דיווח חודשי לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת לצורך בקרה ופיקוח על מיוחד. כן נקבעה חובת דיווח חודשי לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת לצורך בקרה ופיקוח על התנהלות הצבא בכל הנוגע לסדר הכוחות. ביום כי באדר א' התשפ"ד (29 בפברואר 2024) נכנסה לתוקפה הוראת השעה בחוק שירות ביטחון (תיקון מס' 26 – הוראת שעה – חרבות ברזל, התשפ"ד-2024 (להלן – תיקון מס' 26).

כאמור לעיל, החל מפ逻ץ אירופי ה-7 באוקטובר ו"חרבות ברזל" נקרו למילואים מאות אלפי משרתי מילואים, שתורמותם למאיצי הלחימה היא קריטית. על רקע הימשכotta של הלחימה בימים אלו ולנוכח המשימות המבצעיות הרבות שモוטלות על כתפי צה"ל כתוצאה של הלחימה במספר זירות, ככל מול זאת היקף גובה מאוד של חללים ונפגעים כתוצאה של הלחימה, צה"ל עוזנו זקוק לכוח אדם בהיקפים משמעותיים. בהתאם, נדרש להאריך את הוראת השעה, הקבועה בסעיף 36א(א) לחוק שירות ביטחון, עד יום לי בכסלו התשפ"ה (31 בדצמבר 2024). זאת לאחר שצה"ל מצא כי לא ניתן בעת הנוכחית להחליף את משרתי המילואים הצפויים להשחרר מהתמת גלים במשרתים אחרים, מטעמי כשירותם. כמו כן, לא ניתן להסתמך על התנדבות של יחידים לשירות, בשל הצורך המבצעי לשומר על כשירות מלאה ולא לפגוע ברכיפות התקופוד.

הארכת הוראת השעה נובעת מכך שבבזבז מילואים מידי, היקף המשימות והיעדר האפשרות לענות על צורך במבצעי זה באמצעים אחרים, שכן גրיעה של אותם משרתי מילואים מסדר כוחות הצבא תונן כדי הלחימה עלולה לגרום לפגיעה בכשירות וברכיפות תפקוד היחידות, בפרט ביחס ליחידות הלוחמות. כמו כן, ההארכה נדרשת בשל הצורך למלא את השורות ולהרחיב מסגרות לחומות.

יודגש כי נקבעו צעדים להגדלת סדר הכוחות באמצעות נוספים, כולל בין היתר, עידוד התנדבות לשירות בקרבת מי שלא שירתו שירות מילואים או החזרתם של משרתיים שהופטו משרות; הגדלת סדר הכוחות הרלוונטי לצרכי הלחימה באמצעות שינוי יעד המילואים של אדם בהתאם למיניותו ומוניות אשר רצה לאחר השירות הצדיר בצה"ל, אם ישנים כאלה, ובהתאם לצורך; צמצום מתן הפטורים משירות מילואים והגדלת אחוז האישוש במסגרות השונות, למע פיזור מיטבי של הנטול; קיצור דוחות שירות שונים שנקבעו למועדדים לשירות ביטחון לצורך לימודים או שירות במסגרות קדים צבאיות שונות; נעשו פעולות לעידוד התנדבות למילואים וכיוצא בזאת. ואולם, בשל ההיקפים של סדר הכוחות הנדרש והצרכים החרגים והמידיים של צה"ל, לא היה בצדדים אלה כדי לסקפ

מענה מיידי ודחוף כפי שנדרש ואף לא ניתן היה להסתמך על התנודותם של יחידים למילואים.

לנוכח העובדה שתיקון מס' 26 צפוי לפקווע ביום 30 ביוני 2024, קיימת דחיפות בקידום הצעת החוק ואישורה בכנסת טרם המועד האמור. לפיכך, מוצע כי הממשלה תאשר עקרונית את הצעת החוק ותסמיך את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר על דעתה את נוסחה הסופי של הצעת החוק, וכן תבקש פטור מחובות הנחה של הצעת החוק על שולחן הכנסת באופן שיאפשר קידום מהיר של הלि�כי אישורה.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

לא רלוונטי.

תקציב

לא רלוונטי.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחומי סמכותם

לא רלוונטי.

החלטות קדומות של הממשלה בנושא

לא רלוונטי.

עמדת הייעץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

חוות דעת משפטית מצורפת.

סיוגים

סיוג ראשי : 06 פורמלי.

סיוג שני : 07 חקיקה ממשלתית.

תחום פעולה עיקרי : 01 חוץ וביטחון

МОГОШ על ידי שר הביטחון

ח' בסיוון התשפ"ד
14 ביוני 2024

טיוווט חוק

א. שם החוק המוצע

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 27) (העלאת גיל הפטור- חרבות ברזל – הארכת הוראת השעה) התשפ"ד-

2024

ב. מטרת החוק המוצע, הצורך בו, עיקרי הוראותיו והשפעתו על הדין הנוכחי

ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) החלה מתקפה משולבת מרצועת עזה שכלה ירי טילים מרוחב העוטף ועד גוש דן וכן חידרת מחלבים ליישובי העוטף ושדרות. בעקבות מתקפת הטrror הרצחנית החליטה ועדת השירותים לענייני ביטחון לאומי על נקיטת פעולות צבאיות ממשמעויות, בהתאם לסעיף 40 לחוק יסוד: הממשלה. שר הביטחון הכריז על מצב מיוחד בעורף מכוח סמכותו לפי סעיף 9(ג) לחוק התאגוננות האזרוחית, התשי"א-1951, ההכרזה אושרה על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת מכוח סמכותה לפי סעיף 9ג(א)(5) לחוק, וההכרזה מוארצת מזמן לעזיה הממשלה, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, וכעת היא בתוקף עד יום י"ד בסיוון התשפ"ד (20 ביוני 2024) בשטחים ובאזורים המפורטים בהודעה על ההכרזה (ראו ילקוט הפרסומים 12446 התשפ"ד, עמ' 8382). כמו כן, צבא הגנה לישראל (להלן – צה"ל) הכריז על מצב כוננות מלחמה, והוחלט על גישום מילואים נרחב בנסיבות חירום, לפי סעיף 8 לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008.

סעיף 36 לחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986 (להלן – חוק שירות ביטחון) קובע כי יוצא צבא שאיןו קצין ושמלאו לו 40 שנים יהיה פטור מחובת שירות ביטחון, בתום השנה הקלנדרית שבה הגיע לגיל האמור, ויוצא צבא שהוא קצין ושמלאו לו 45 שנים יהיה פטור מחובת שירות ביטחון, בתום השנה הקלנדרית שבה הגיע לגיל האמור. כמו כן, קובע הסעיף האמור כי שר הביטחון, רשאי לקבוע בצו, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, מקצועות או תפקידים שיוצאה צבא הנמנעה עםם יהיה זכאי לפטור מחובת שירות ביטחון רק אם מלאו לו 49 שנים, בתום השנה הקלנדרית שבה הגיע לגיל האמור.

צו שירות ביטחון (קבעת מקצועות ותפקידים לעניין פטור משירות ביטחון מלחמת גיל) (הוראת שעה), התשפ"א – 2021 קובע 28 מקצועות ותפקידים אשר יש צורך שהמשרתים בהם יהיו זכאיים לפטור מלחמת גיל לאחר הגיעם לגיל 40 או 45, בין השאר בשל ייחודיות ההכשרה בהם ומשמעותם הייחודית לכשירותו של הצבא. כך, כוללים בצו מקצועות בתחום הרפואה, מקצועות המהווים חלק אינטגרלי מצווני האויר בצה"ל, מוכנים, טכנאים וכיוצא בהם.

לנוכח גישם והתירום ותרומתם המשמעותית של משרתי המילואים למאכzi הלחימה,cdc להימנע מגיעה בנסיבות המבצעית וביכולת הלחימה של צה"ל שתיגרם עם שחזורם משירותם של אלפי משרתיים בהגיעם לגיל הפטור הקבוע בחוק שירות ביטחון, ביום ט"ז בטבת התשפ"ד (28 בדצמבר 2023) נחקק חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 25 – הוראת שעה – חרבות ברזל) (העלאת גיל הפטור משירות מילואים), התשפ"ד-2023 (להלן – תיקון מס' 25), אשר קבע כהוראת שעה, עד يوم כ"י באדר א' התשפ"ד (29 בפברואר 2024), העלה בשנה של הגיל שבו יינתן פטור מלחמת

גיל בכל קטגוריות הגילים הנקובים בסעיף 36 לחוק שירות ביטחון. כך, יוצא צבא שאינו קצין יהיה זכאי לפטור מחמת גיל בהגיעו לגיל 41 שנים, ולא 40 שנים, ויוצא צבא קצין יהיה זכאי לפטור מחמת גיל בהגיעו לגיל 46 שנים ולא 45 שנים. נוסף על כך, יוצאי צבא המשרתים במקצועות או בתפקידים מסוימים, אותם קבע משרד הביטחון בצו ייעודי, בהתאם לסעיף 36(א)(ג), יהיו פטורים מוחובה שירות ביטחון רק כמספרם שלהם 50 שנים ולא 49 שנים. עוד נקבע כהוראת שעה, כי יראו יוצא צבא כמו שמלאו לו ארבעים ואחת שנים, ארבעים ושש שנים או חמישים שנים, לפי העניין, ב-29 בפברואר בשנה הקלנדרית שבה הגיעו לגיל האמור.

בשל הימשכותה של הלחימה והចורך הצבאי שנוצר בעינו, אושרה ביום י"ט בשבט התשפ"ד (29 בינואר 2024) בקריאה ראשונה הצעת חוק שנועדה להאריך את תיקון מס' 25 עד לסוף שנת 2024. לאחר מכן, הועברה הצעה לועדת החוץ והביטחון של הכנסת לצורך הכנסתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. במהלך הדיוונים שהתקיימו בועידה, התעוררה, בין השאר, שאלת קיומם של אמצעים חלופיים להגדלת סדר הכוחות הצבאי והזעה הצעה לנוסח מתוקן, שנועד לתת מענה לחלק מהקשהים שעלו בדיונים בעניין סוגיות הנטול על משרתי המילואים מחד גיסא, ולצורך המבצעי הדוחף שהווצג על ידי גורמי צה"ל מאידך גיסא.

השינויים העיקריים שנכללו בנוסח המתוקן הם כי הסדר העלאת גיל הפטור משירות מילואים יעמוד בזוקפו למשך 4 חודשים נוספים בלבד – עד יום כ"ד בסיוון התשפ"ד (30 ביוני 2024) (להלן – הוראת השעה); כי ההסדר האמור יחול רק בעניין חיילים המשרתים בתפקידים במערך הלוחם (למעט בנסיבות חריגות); וכי חילילי מילואים שיבצעו שירות בהתאם להסדר זה יהיו זכאים לתגמול מיוחד. כן נקבעה חובת דיווח חודשי לועדת החוץ והביטחון של הכנסת לצורך בקרה ופיקוח על התנהלות הצבא בכל הנוגע לסדר הכוחות. ביום כי באדר א' התשפ"ד (29 בפברואר 2024) נכנסה לתקופה הוראת השעה בחוק שירות ביטחון (תיקון מס' 26 – הוראת שעה – חרבות ברזל), התשפ"ד-2024 (להלן – תיקון מס' 26).

כאמור לעיל, החל מפ逻ץ אירועי ה-7 באוקטובר ו"חרבות ברזל" נקרוו למילואים מאות אלפי משרתי מילואים, שתרומותם למאיצי הלחימה היא קריטית. על רקע הימשכות הלחימה בימים אלו ולנוכח המשימות המבצעיות הרבות שモtotות על כתפי צה"ל כתוצאה של הלחימה במספר זירות, כשל מול זאת היקף גבורה מאד של חללים ונפגעים כתוצאה מהלחימה, צה"ל עודנו זוקק לכוח אדם בהיקפים משמעותיים. בהתאם, נדרש להאריך את הוראת השעה, הקבועה בסעיף 36(א) לחוק שירות ביטחון, עד יום לי בכסלו התשפ"ה (31 בדצמבר 2024). זאת לאחר שצה"ל מצא כי לא ניתן בעת הנוכחית להחליף את משרתי המילואים הקיימים להשתחרר מחמת גילם בשרותים אחרים, מטעמי כשירותם. כמו כן, לא ניתן להסתמך על התנודות של יחידים לשירות, בשל הצורך המבצעי לשמור על כשירות מלאה ולא לפגוע בראיציפות התקופוד.

ג. השפעת הצעת החוק המוצע על התקציב ועל התקן המנהלי:
לא רלוונטי

ד. השפעה על אסדרה:

לא רלוונטי

ה. העורות משרדי ממשלה ורשותות ציבוריות אחרות:

נוסח הצעה תואם עם משרד המשפטים.

ו. העורות הייעץ המשפטי לממשלה:

המשנה ליוצת המשפטית לממשלה (ציבורי-מנהל) סמך ידיו על הצעת החוק.

ז. להלן נוסח הצעת החוק:

הצעת חוק מטעם משרד הביטחון:

הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 27) (העלאת גיל הפטור - חבות ברזל – הארכת הוראת השעה) התשפ"ד-2024

תיקון סעיף 36א**1.** בחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986¹, בסעיף 36א**1** –

(1) בסעיף קטן (א), בראשה, במקום "כ"ד בסיוון התשפ"ד (30 ביוני 2024)" יבוא "ל' בכסלו התשפ"ה (31 בדצמבר 2024)";

(2) בסעיף קטן (ג), בפסקה (1), במקום "עד יום כ"ד בסיוון התשפ"ד (30 ביוני 2024)" יבוא "עד תום תקופת העלאת גיל הפטור" ;

(3) בסעיף קטן (ד), בראשה, במקום "שר הביטחון" יבוא "בתקופת העלאת גיל הפטור שר הביטחון".

דברי הסבר

סעיף 1 ביום כ"ב בתשי"ד התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) החלה מתקפה משולבת מרוצעת עזה שכלה ירי טילים מרוחב העוטף ועד גוש דן וכן חידרת מחלבים ליישובי העוטף ושדרות. בעקבות מתקפת הטרוור הרצנית החליטה ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי על נקיטת פעולות צבאיות ממשמעויות, בהתאם לסעיף 40 לחוק יסוד : הממשלה. שר הביטחון הכריז על מצב מיוחד בעורף מכוח סמכותו לפי סעיף 9(ג) לחוק ההtagוננות האזרחותית, התשי"א-1951, הכרזה אושרה על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת מכוח סמכותה לפי סעיף 9(ג)(א)(5) לאותו חוק, והכרזה מוארת מזמן על ידי הממשלה, באישור ועדת החוץ

¹ ס"ת התשמ"ו, עמ' 107; התשפ"ד, עמ' 568.

והבטיחון של הכנסת, וכעת היא בתוקף עד יום י"ד בסיוון התשפ"ד (20 ביוני 2024) בשטחים ובישובים המפורטים בהודעה על ההכרזה (ראו יליקוט הפרסומים 12446 התשפ"ד, עמי 8382). כמו כן, צבא הגנה לישראל (להלן – צה"ל) הכריז על מצב כוננות מלחמה, והוחלט על גויס מילואים נרחב בנסיבות חירום, לפי סעיף 8 לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008.

סעיף 36 לחוק שירות ביטחון [נוסחה משולב], התשמ"ו-1986 (להלן – חוק שירות ביטחון) קובע כי יוצאה צבא שאינו קצר ושמלאו לו 40 שנים יהיה פטור מחובת שירות ביטחון, בתום השנה הקלנדרית שבה הגיעו לגיל האמור, ויוציא צבא שהוא קצר ושמלאו לו 45 שנים יהיה פטור מחובת שירות ביטחון, בתום השנה הקלנדרית שבה הגיעו לגיל האמור. כמו כן, קובע הסעיף האמור כי שר הביטחון, רשאי לקבוע בצו, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, מקצועות או תפקידים שיוציא צבא הנמנה עםם יהיה זכאי לפטור מחובת שירות ביטחון רק אם מלאו לו 49 שנים, בתום השנה הקלנדרית שבה הגיעו לגיל האמור.

צו שירות ביטחון (קביעת מקצועות ותפקידים לעניין פטור משירות ביטחון מלחמת גיל) (הוראת שעה), התשפ"א – 2021 קובע 28 מקצועות ותפקידים אשר יש צורך שהמשרתים בהם יהיו זכאים לפטור מלחמת גיל לאחר הגיעם לגיל 40 או 45, בין השאר בשל ייחוזיות ההכשרה בהם ומשמעותם הייחודית לכשירותו של הצבא. כך, ככלולים בצו מקצועות בתחום הרפואה, מקצועות המהווים חלק אינטגרלי מצוותי האוורור בעיה"ל, מכונאים, טכנאים וכיוצא בהם.

לונח גויס החירום ותרומות המשמעותית של משרתי המילואים למאכzi הלחימה, וכי להימנע מגיעה בכשירות המבצעית וביכולת הלחימה של צה"ל שתיגרם עם שחרורם משירות של אלפי משרתיים בהגעים לגיל הפטור הקבוע בחוק שירות ביטחון, ביום ט"ז בטבת התשפ"ד (28 בדצמבר 2023) נחקק חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 25 – הוראת שעה – חרבות ברזל) (העלאת גיל הפטור משירות מילואים), התשפ"ד-2023 (להלן – תיקון מס' 25), אשר קבע כהוראת שעה, עד יום כי באדר א' התשפ"ד (29 בפברואר 2024), העלה בשנה של הגיל שבו יינתן פטור מלחמת גיל בכל קטגוריות הגילים הנקבעים בסעיף 36 לחוק שירות ביטחון. כך, יוצא צבא שאינו קצר יהיה זכאי לפטור מלחמת גיל בהגיעו לגיל 41 שנים, ולא 40 שנים, וכך צבא קצר יהיה זכאי לפטור מלחמת גיל בהגיעו לגיל 46 שנים ולא 45 שנים. נוסף על כך, יוצא צבא המשרתים במקצועות או בתפקידים מסוימים, אותם קבע שר הביטחון בצו ייעודי, בהתאם לסעיף 36(ג), יהיו פטורים מחובת שירות ביטחון רק כשימלאו להם 50 שנים ולא 49 שנים. עד נקבע כהוראת שעה, כי יראו יוצא צבא כדי שימלאו לו ארבעים ואחת שנים, ארבעים ושש שנים או חמישים שנים, לפי העניין, ב-

29 בפברואר בשנה הקלנדרית שבה הגיעו לגיל האמור.

בשל הימשכותה של הלחימה והចורץ הצבאי שנוצר בעינו, אושרה ביום י"ט בשבט התשפ"ד (29 בינוואר 2024) בקריאה ראשונה הצעת חוק שנועדה להאריך את תיקון מס' 25 עד לסוף שנת 2024. לאחר מכן, הועברה הצעה לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת לצורך הכנסתה לקריאה שנייה ולקריאת שלישית. במהלך הדיוונים שהתקיימו בוועדה, התעוררה, בין השאר, שאלת קיומם של אמצעים חלופיים להגדלת סדר הכוחות הצבאי והouceעה הצעה לנוסח מתוקן, שנועד לתת מענה לחלק מהקשישים שעלו בדיונים בעניין סוגיית הנטול על משרתי המילואים מחד גיסא, ולצורך המבצעי הדוחף שהווצג על ידי גורמי צה"ל מאידך גיסא.

השינויים העיקריים שנכללו בנוסח המתוקן הם כי הסדר העלה גיל הפטור משירות מילואים יעמוד בתוקפו לפחות 4 חודשים נוספים בלבד – עד יום כי'ד בסיוון התשפ"ד (30 ביוני 2024) (להלן – הוראת

השעה); כי ההסדר האמור יחול רק בעניין חילילים המשרתים בתפקידים במערך הלחום (למעט בנסיבות חריגות); וכי חילילי מילואים שיבצעו שירות בהתאם להסדר זה יהיו זכאים לתגמול מיוחד. כן נקבע חובת דיווח חדשני לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת לצורך בקרה ופיקוח על התנהלות הצבא בכל הנוגע לסדר הכוחות. ביום כ' באדר א' התשפ"ד (29 בפברואר 2024) נכנסת לתקופה הוראת השעה בחוק שירות ביטחון (תיקון מס' 26 – הוראת שעה – חרבנות ברזל), התשפ"ד-2024 (להלן – תיקון מס' 26).

לפסקה (1) כאמור לעיל, החל מפרק א'ירוני ה-7 באוקטובר ו"חרבות ברזל" נקבעו למילואים מאות אלפי משרתי מילואים, שתורומתם למאצץ הלחימה היא קריטית. על רקע הימשכות הלחימה בימים אלו ולנוכח המשימות המבצעיות הרבות שמוטלות על כתפי צה"ל כתוצאה מלחימה במספר זירות, בשלמול זאת היקף גבוהה מאוד של חללים ונפגעים כתוצאה מלחימה, צה"ל עודנו זוקק לכוח אדם בהיקפים משמעותיים. בהתאם, נדרש להאריך את הוראת השעה, הקבועה בסעיף 36א(א) לחוק שירות ביטחון, עד יום ל' בכסלו התשפ"ה (31 בדצמבר 2024). זאת לאחר שצה"ל מצא כי לא ניתן בעת הנוכחית להחליף את משרתי המילואים הצפויים להשתחרר מחמת גילם במשרתים אחרים, מטעמי כשירותם. כמו כן, לא ניתן להסתמך על התנדבות של יחידים לשירות, בשל הצורך המבצעי לשומר על כשרות מלאה ולא לפגוע ברכישות התקופוד.

הארכת הוראת השעה נובעת מכך שבמצבי מיידי, היקף המשימות והיעדר האפשרות לענות על צורך מבצעי זה באמצעות אחרים, שכן גריעה של אותם משרתי מילואים מסדר כוחות הצבא תוך כדי הלחימה עלולה לגרום לפגיעה בכשירות וברכישות תפקוד היחידות, בפרט ביחס ליחידות הלחומות. כמו כן, ההארכה נדרשת בשל הצורך למלא את השורות ולהרחיב מסגרות לוחמות.

יודיש כי נקבעו צעדים להגדלת סדר הכוחות באמצעות נספחים, כולל בין היתר, עידוד התנדבות לשירות בקרבת מי שלא שירותו מילואים או החזרתם של משרתים שהופטרו משירות; הגזלת סדר הכוחות הרלוונטי לצרכי הלחימה באמצעות שינוי יעד המילואים של אדם בהתאם למקצועות ומילויו אשר רכש לאחר השירות הסדיר בצה"ל, אם ישנו כאלה, ובהתאם לצורך; צמצום מתן הפטורים משירות מילואים והגדלת אחוז האישוש במסגרות השונות, למען פיזור מיטבי של הנטל; קיצור דחיות שירות שונות שניתנו למיעדים לשירות ביטחון לצורך לימודים או שירות במסגרות קדם צבאיות שונות; נעשו פעולות לעידוד התנדבות למילואים וכיוצא בזאת. ואולם, בשל היקפים של סדר הכוחות הנדרש והצריכים החיריגים והמיידיים של צה"ל, לא היה בצדדים אלה כדי לספק מענה מיידי ודוחוף כפי שנדרש ואף לא ניתן היה להסתמך על התנדבות של יחידים למילואים.

לפסקאות (2)-(3) בהמשך להארכת הוראת השעה מוצע לתקן, תיקונים טכניים, את ההסדר הקבוע בתיקון מס' 26 כך שייהי ברור כי שאר הוראות ההסדר – התגמול המיוחד לחילILI המילואים הקבוע בסעיף 36א(ג) לחוק שירות ביטחון וחובת הדיווח החודשי לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת הקבוע בסעיף 36א(ד) לאותו חוק – ימשכו לחול לאורך תקופת הוראת השעה.

מדינת ישראל
משרד הביטחון
בלמ"ס

היעץ המשפטי למערכת הביטחון

תאריך: 21 בסיוון תשפ"ד
2024 ביוני 13

**הנדון: חותם דעת משפטית נלוית להצעה להחלטת ממשלה – אישור טיוטה חוק שירות ביטחון
(תיקו מס' 27) (העלאת גיל הפטור – חרבות ברזל – הארכת הוראת השעה) התשפ"ד-2024**

נושא ההחלטה:

אישור עקרוני של טיוטה חוק שירות ביטחון (תיקו מס' 27) (העלאת גיל הפטור – חרבות ברזל – הארכת הוראת השעה) התשפ"ד-2024 והסמכת ועדת השירותים לענייני חקיקה לאשר על דעת הממשלה את נוסחה הסופי של הצעת החוק.

תמצית ההצעה בתיקוחה היבטיה המשפטיים:

ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) החלה מתקפה מושלבת מוצעת עזה שכלה ירי טילים ממזרח העוטף ועד גוש דן וכן חידרת מוחלים ליישובי העוטף ושדרות. בעקבות מתקפת הטrror הרצחנית החליטה ועדת השירותים לענייני ביטחון לאומי על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות, בהתאם ל██ 40 לחוק יסוד: הממשלה. שר הביטחון הכריז על מצב מיוחד בעורף מכוח סמכותו לפי סעיף 9(א) לחוק ההתגוננות האזרחי, התשי"א-1951, הכרזה אושרה על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת מכוח סמכותה לפי סעיף 9(ג)(א)(5) לאותו חוק, וההכרזה מוארת מזמן על ידי הממשלה, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, וכעת היא בתוקף עד יומם י"ד בסיוון התשפ"ד (20 ביוני 2024) בשטחים וביישובים המפורטים בהודעה על ההכרזה (ראו ילקוט הפרוסומים 12446 התשפ"ד, עמ' 8382). כמו כן, צבא הגנה לישראל (להלן – צה"ל) הכריז על מצב כוונות מלחמה, והוחלט על גישת מילואים נרחב בנסיבות חירום, לפי סעיף 8 לחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008.

סעיף 36 לחוק שירות ביטחון [נוסח מושלב], התשמ"ו-1986 (להלן – חוק שירות ביטחון) קובע כי יוצא צבא שאיןו קצר ושמלאו לו 40 שנים יהיה פטור מחובת שירות ביטחון, בתום השנה הקלנדרית שבה הגיע לגיל האמור, וכך צבא שהוא קצר ושמלאו לו 45 שנים יהיה פטור מחובת שירות ביטחון, בתום השנה הקלנדרית שבה הגיע לגיל האמור. כמו כן, קובע הסעיף האמור כי שר

הביטוחון, רשאי לקבוע בצו, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, מקצועות או תפקידים שיוצא צבא הנמינה עם יהיה זכאי לפטור מחובת שירות ביטחון רק אם מלאו לו 49 שנים, בתום השנה הקלנדרית שבה הגיע לגיל האמור.

צ'ו שירות ביטחון (קביעת מקצועות ותפקידים לעניין פטור משירות ביטחון מלחמת גיל) (הוראת שעה), התשפ"א – 2021 קובע 28 מקצועות ותפקידים אשר יש צורך שהמשרתים בהם יהיו זכאים לפטור מלחמת גיל לאחר הגיוס לגיל 40 או 45, בין השאר בשל ייחודיות ההכשרה בהם ומשמעותם הייחודית לכשירותו של הצבאי. כך, כלולים בצו מקצועות מתוך הרפואה, מקצועות המהווים חלק אינטגרלי מצוותי האויר בצה"ל, מכונאים, טכנאים וכיוצא בהם.

לנוכח גישת החירות ותרומות המשמעותית של משרתי המילואים למאכלי הלחימה, וכדי להימנע מגיעה בכשירות המבצעית וביכולת הלחימה של צה"ל שתיגרם עס chororot משירות של אלף משרתים בהגיוס לפטור הקבוע בחוק שירות ביטחון, ביום ט"ז בטבת התשפ"ד (28 בדצמבר 2023) נחקק חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 25 – הוראת שע – חרבות ברזל) (העלאת גיל הפטור משירות מילואים), התשפ"ד-2023 (להלן – תיקון מס' 25), אשר קבע כהוראת שע, עד יום כי באדר א' התשפ"ד (29 בפברואר 2024), העלה בשנה של הגיל שבו יינתן פטור מלחמת גיל בכל קטגוריות הגילים הנקובים בסעיף 36א לחוק שירות ביטחון. כך, יוצא צבא קצין יהיה זכאי לפטור מלחמת גיל בהגיעו לגיל 41 שנים, ולא 40 שנים, וכך צבא שאינו קצין יהיה זכאי לפטור מלחמת גיל בהגיעו לגיל 46 שנים ולא 45 שנים. נוסף על כך, יוצא צבא המשרתים במקצועות או בתפקידים מסוימים, אותם קבע שר הביטחון בצו ייעודי, בהתאם לסעיף 36א(ג), יהיה פטורים מחובת שירות ביטחון רק כשימלאו להם 50 שנים ולא 49 שנים. עוד נקבע כהוראת שע, כי יראו יוצא צבא כמו שמלאו לו ארבעים ואחת שנים, ארבעים ושש שנים או חמישים שנים, לפי העניין, ב-29 בפברואר בשנה הקלנדרית שבה הגיע לגיל האמור.

בשל הימשכotta של הלחימה וה הצורך הצבאי שנוטר בעינו, אושרה ביום י"ט בשבט התשפ"ד (29 בינואר 2024) בקריאה ראשונה הצעת חוק שנועדה להאריך את תיקון מס' 25 עד לסוף שנת 2024. לאחר מכן, הועברת ההצעה לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת לצורך הכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. במהלך הדיונים שהתקיימו בוועדה, התעוררה, בין השאר, שאלת קיומם של אמצעים חלופיים להגדלת סדר הכוחות הצבאי וההצעה הצעה לנוסח מתוקן, שנועד לתת מענה לחלק מהקשהים שעלו בדיונים בעניין סוגיות הנintel על משרתי המילואים מחד גיסא, ולצורך המבצעי הדוחף שהזCog על ידי גורמי צה"ל מайдך גיסא.

הশינויים העיקריים שנקללו בנוסח המתוקן הם כי הסדר העלה גיל הפטור משירות מילואים יumed בתקופה למשך 4 חודשים נוספים בלבד – עד יום כי"ד בסיוון התשפ"ד (30 ביוני 2024) (להלן – הוראת השעה); כי ההסדר האמור יוכל רק בעניין חיללים המשרתים בתפקידים במערך הלוחם – (למעט בנסיבות חריגות); וכי חיללים מילואים שיבצעו שירות בהתאם להסדר זה יהיו זכאים לתגמול מיוחד. כן נקבעה חובת דיווח חודשי לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת לצורך בקרה ופיקוח על התנהלות הצבא בכל הנוגע לסדר הכוחות. ביום כי באדר א' התשפ"ד (29 בפברואר 2024) נכנסה

לתקופה הוראת השעה בחוק שירות ביטחון (תיקון מס' 26 – הוראת שעה – חרבות ברזול, התשפ"ד-2024 (להלן – תיקון מס' 26).

כאמור לעיל, החל מפ逻ץ אירועי ה-7 באוקטובר ו"חרבות ברזול" נקרוו למילואים מאות אלפי משרתי מילואים, שתורומתם למאכzi הלחימה היא קריטית. על רקע הימשכות הלחימה בימים אלו ולנוכח המשימות המבצעיות הרבות שモוטלות על כתפי צה"ל כתוצאה מהלחימה במספר זירות, ככלמל זאת היקף גבוה מאד של חללים ונפגעים כתוצאה מהלחימה, צה"ל עודנו זוקק לכוח אדם בהיקפים משמעותיים. בהתאם, נדרש להאריך את הוראת השעה, הקבועה בסעיף 36א(א) לחוק שירות ביטחון, עד יום לי בכסלו התשפ"ה (31 בדצמבר 2024). זאת לאחר שצה"ל מצא כי לא ניתן בעת הנוכחית להחליף את משרתי המילואים הצפויים לשחרר מחמת גילם בשרותים אחרים, מטעמי השירותם. כמו כן, לא ניתן להסתמך על התנדבות של יחידים לשירות, בשל הצורך המבצעי לשמר על שירותי מלאה ולא לפגוע ברכזיות התקופוד.

הארכת הוראת השעה נובעת מצורך מבצעי מיידי, היקף המשימות והיעדר האפשרות לענות על צורך מבצעי זה באמצעות אחרים, שכן גרעינה של אותן משרתי מילואים מסדר כוחות הצבא תונן כדי הלחימה עלולה לגרום לפגיעה בקשרות וברכזיות תפקוד היחידות, בפרט ביחס ליחידות הלוחמות. כמו כן, ההארכה נדרשת בשל הצורך למלא את השירות ולהרחיב מסגרות לוחמות.

יודגש, כי ננקטו צעדים להגדלת סדר הכוחות באמצעות נוספים, כולל בין השאר, עידוד התנדבות לשירות בקרבת מי שלא שירותו שירות מילואים או החזורתם של משרתיים שהופtero משירות; הגדלת סדר הכוחות הרלוונטי לצרכי הלחימה באמצעות שינוי יעד המילואים של אדם בהתאם למקצועות ומילומניות אשר רכש לאחר השירות הסדיר בצה"ל, אם ישם כאלה, ובהתאם לצורך; צמצום מתן הפטורים משירות מילואים והגדלת אחוז האישוש במסגרות השונות, מען פיזור מיטבי של הנטל; קיצור דרישות שירות שונות שניתנו למיעדים לשירות ביטחון לצורך לימודים או שירות במסגרות קדם צבאיות שונות; נעשו פעולות לעידוד התנדבות למילואים וכיוצא בזאת. ואולם, בשל היקפם של סדר הכוחות הנדרש והצריכים החרגיים והמיידיים של צה"ל, לא היה בצדדים אלה כדי לספק מענה מיידי ודוחוף כפי שנדרש ואף לא ניתן היה להסתמך על התנדבותם של יחידים למילואים.

לנוח העובדה שתיקון מס' 26 צפוי לפקוע ביום 30 ביוני 2024, קיימת דחיפות בקיום הצעת החוק ואישורה בכנסת טרם המועד האמור. לפיכך, מוצע כי הממשלה תאשר עקרונית את הצעת החוק ותשמיך את ועדת השרים לענייני חקיקה לאשר על דעתה את נוסחה הסופי של הצעת החוק, וכן תבקש פטור מחובות הנחה של הצעת החוק על שולחן הכנסת באופן שיאפשר קיודם מהיר של הלि�כי אישורה.

קישים משפטיים, כל שינוי, ודרך פתרונות:

אין.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

נוסח ההצעה תואם עם הגורמים הרלוונטיים בייעוץ וחקיקה במשרד המשפטים.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אין מניעה משפטית לאשר את ההצעה.

בברכה,

פזית תדרה, עו"ד
סגנית היועמ"ש למערכת הביטחון